

Ruokolahti

VALKINHOVIN ASEMAKAAVA

Arkeologinen selvitys 2013

18.8.2013

Kannen kuva: Viljelyraunio Valkinhovin pellon pohjoislaidassa. Taustalla Valkinhovin päärakennuksen katto. Kuva: Kalle Luoto.

SISÄLLYSLUETTELO

1	Johdanto.....	1
2	Lähtötiedot.....	1
3	Inventointityö.....	3
4	Tulokset.....	5
	Tärkeimpiä lähteitä.....	5
4.1	Valkinhovi [uusi kohde] luonne.....	6

KARTAT

Kartta 1.	Maastossa tarkastetut alueet. MK 1 : 20 000.....	2
Kartta 2.	Kaivettujen koekuoppien sijainti. MK 1 : 5000.	4
Kartta 4.	Pelto- ja kaskiraunioiden sijainti. MK 1 : 5000.	8

Taustakartat:

Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 05/2013 aineistoa

http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata_lisenssi_versio1_20120501

RUOKOLAHTI: VALKINHOVIN ASEMAKAAVA 2013

Tutkimuslaitos:	Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy
Inventoija:	FM Kalle Luoto
Kenttätyöaika:	31.5.2013
Peruskartta:	PK 314312
Tutkimusten rahoittaja:	Valkinhovi Oy
Muinaisjäännöskohteet:	-
Löydöt:	-
Aikaisemmat tutkimukset:	Kähtävä-Marttinen, Minna 1996: Ruokolahden kunnan arkeologinen inventointi (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus)

1 Johdanto

Etelä-Karjalan maakunnassa sijaitsevan Ruokolahden Valkinhovin asemakaavan arkeologinen inventointi tehtiin alueen asemakaavoituksen taustaselvityksenä. Valkinhovi on 1920-luvulla rakennettu kartano, joka toimii nykyisin maatilamatkailutilana. Valkinhovi Oy:n tavoitteena on luoda alueesta kaavoituksen avulla toimiva, yhtenäinen ja vetovoimainen matkailupalveluja tarjoava kokonaisuus. Museoviraston ylläpitämässä Muinaisjäännösrekisteriin ei alueelle ole merkitty entuudestaan tunnettuja kohteita. Valkinhovin alueella kerrotaan sijaitsevan muinaishautoja ja Ruokolahden kunnan perusinventoinnissa (Kähtävä-Marttinen 1996: 168, kohde 61) löytyykin kiviraunioita koskeva maininta, tosin aiemman inventoinnin mukaan kyse on viljelyyn liittyvistä kiviraunioista.

2 Lähtötiedot

Valkinhovi sijaitsee Ruokolahden Hauklapissa noin 28 km Ruokolahden kirkosta luoteeseen. Tilan koko on 14 hehtaaria, josta pihapiirin osuus on pari hehtaaria. Pihapiirissä on aittoja, talli ja sauna. Pihapiirin ulkopuolella muutaman sadan metrin päässä päärakennuksesta omassa pihapiirissään ovat entisiä metsätöyryntalot.

Valkinhovin alue on merkitty vuonna 1852 laadittuun pitäjänkarttaan (Ruokolahti 3143 11) lähinnä niittyä merkitsevällä vihreällä värillä. Alueelle ei ole piirretty rakennuksia. On todennäköistä, että aluetta on käytetty maanviljelyyn, kaskeamiseen tai karjanlaiduntaan. Nykyisen Valkinhovin rakennutti Kaukas yhtiön metsäneuvos Väinö Lagerstedt 1920-luvulla vapaa-ajan asunnokseen. Metsäneuvoksen harrastuksena oli puutarhanhoito ja kiinnostus kasveihin tuottivat arboretumin vapaa-ajan asunnon ympärille. Lagerstedtin kuoltua tila oli perikunnan omistuksessa ja tyhjiillään kymmenkunta vuotta. Perikunnalta tilan ostivat 1973 Anelma ja Esko Piiparinen. Heillä Valkinhovi oli vuoteen 2012 jolloin he myivät tilan nykyiselle omistajalle Timo Ruuskalle.

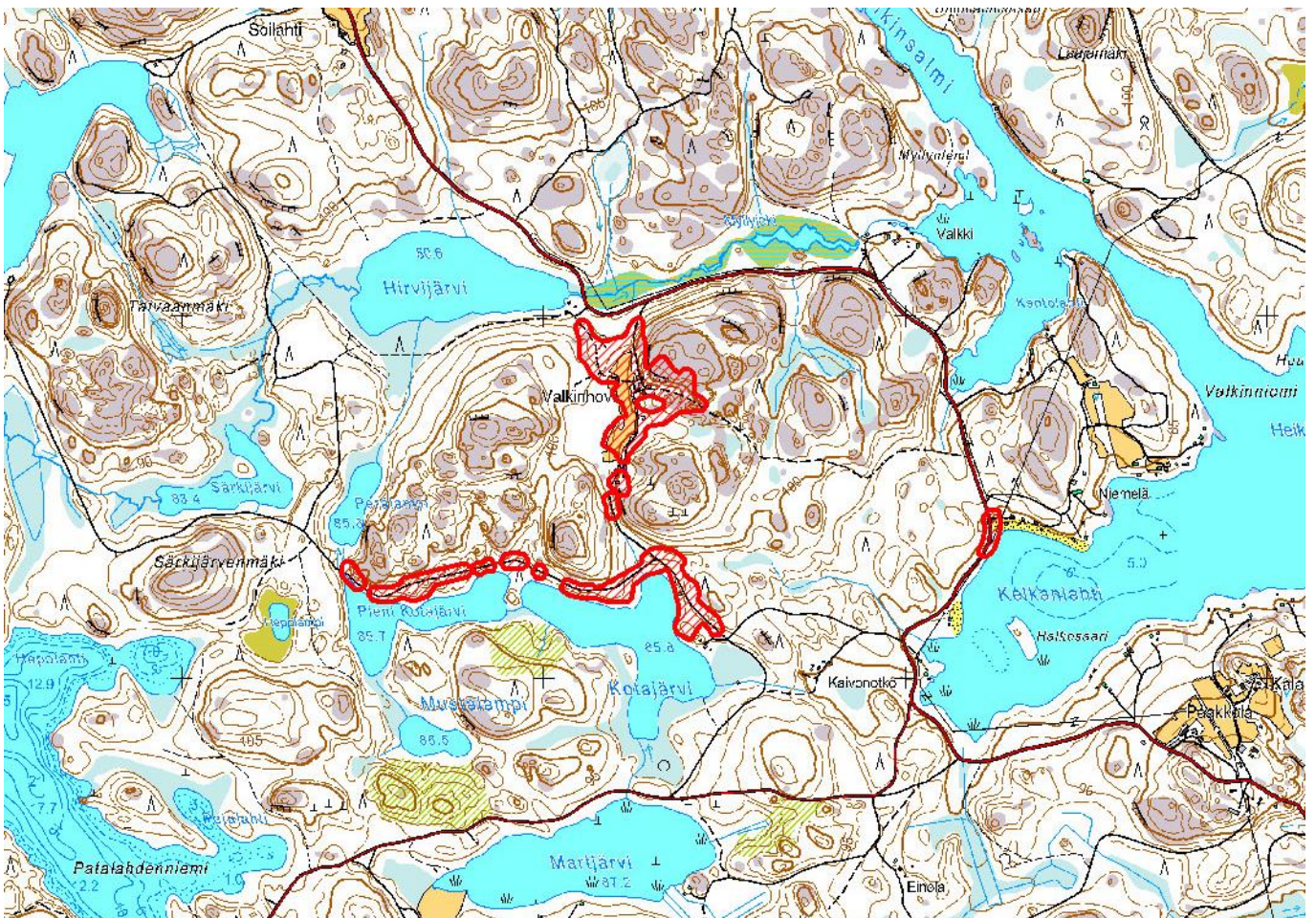
Valkinhovin puutarha sijaitsee kuivien ja karujen mäntykankaiden ja kallioarvikkujen keskellä länsilounaaseen viettävällä rinteellä. Kallioperä on liusketta. Pihapiirissä on puutarhaan kuuluvia kivipengerryksiä, hyötypuutarha sekä kasvihuone. Puutarhakasveja ja luonnonvaraisia lajeja alueella on runsaasti.

Ruokolahden aluetta on arkeologisesti inventoitu vuonna 1996 (Minna Kähtävä-Marttinen). Inventointiraportin kohde 61 Valkinhovi (sivulla 168) kuvaa historiallisen ajan kiviröykkiöitä, jotka sijaitsevat noin 150 m Valkinhovin päärakennuksesta luoteeseen. Kohteen on tarkastanut maastossa vuonna 1993 Antti Bilund, joka tulkitsi rakenteet lähinnä viljelyröykkiöiksi. Bilundin tutkimus liittyi osaksi laajempaan tutkimukseen, jonka tarkoitus oli tarkastaa Ruokolahden alueen epämääräisiä kiviröykkiökohteita. Ilmeisesti muinaishaudoiksi tulkitut rakenteet ovat juuri samoja kuin inventoinnissa mainitut ja Bilundin 1993 tarkastamat ja viljelyröykkiöiksi arvelemat noin 10 kiviröykkiötä.

Kuva 1. Ote pitäjänkartasta vuodelta 1852. Valkinhovin alue vaikuttaa asumattomalta. Hietalahden ja Kotajärven väliselle kannakselle on merkitty "Falki" niminen tila. Samanniminen tila on nykyisessä yös Valkinniemessä. Ei mittakaavassa.

Kartta 1. Maastossa tarkastetut alueet. MK 1 : 20 000.

Taustakartta: Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 05/2013 aineistoa.

3 Inventointityö

Inventoinnin taustaksi tarkasteltiin kohteen tutkimushistoriaa sekä historiallisia karttoja, joista vuonna 1852 laaditusta pitäjänkartasta tulee ilmi alueen luonne metsäisenä alueena. Karttaan ei ole merkitty nyt tarkastelun kohteena olleelle alueelle asutusta, vaan Valkinniemeen ja Kaivonotkon länsipuolelle on merkitty asutusta, kummatkin nimellä Falki.

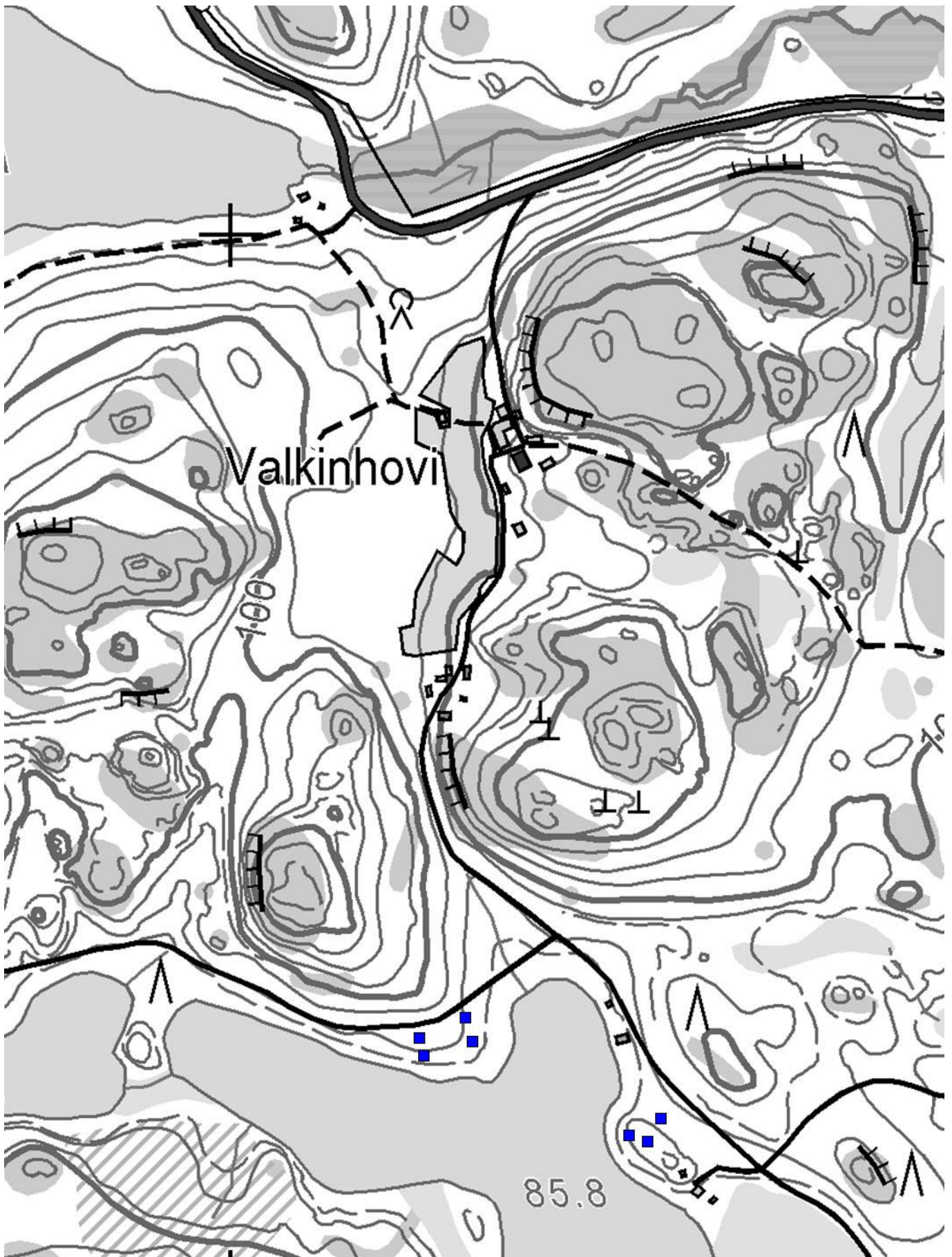
Maastotarkastuksessa tarkastettiin asemakaavoitettava alue. Maastossa havaitut kohteet valokuvattiin, mitattiin GPS laitteella ja niistä kirjattiin havainnot. Kohteiden paikantaminen ja alustava rajausta tehtiin GPS-laitteen (Garmin GPSmap 62s, tarkkuus noin +/- 5 m), mittanauhojen ja kompassin avulla. Rakenteiden sijainnin ja havaintopisteiden mittaamiseen käytettiin GPS laitetta. Tutkimuksen koordinaatistona käytettiin WGS84 koordinaattijärjestelmää, joka muunnettiin ETRS-TM35 järjestelmään MapInfo 11.5 tietokoneohjelman avulla, jolla myös inventointikertomuksen kartat laadittiin.

Suurimmassa osassa aluetta tarkasteltiin maastoa vain pintapuolisesti, mutta muinaisjäännöksen löytämisen kannalta otollisimmiksi koettuihin kohtiin kaivettiin myös muutamia lapionpistoja, lähinnä muuttuvan maankäytön alueille tai niiden läheisyyteen Kotajärven rannalle esihistoriallisen asutuksen kannalta otolliseen hiekka- tai moreenimaahan. Lapionpistojen koko oli noin 0,3 x 0,3 m ja ne kaivettiin noin 0,3 m syvyyteen koskemattoman oloiseen maanpintaan. Valkinhovin alueen maanpinnan alapuolisista kerrostumista tehtiin havaintoja tarkastelemalla korjaus- ja kunnostustöiden kaivantojen reunoja.

Kuva 2. Valkinhovin alueella tehtiin kunnostustöitä, minkä seurauksena maaperää oli rikottu. Kaivantojen leikkauksissa näkyi useissa kohdin nokista tai hiilistä maata, joka saattaa liittyä aiempaan kaskiviljelyyn tai pellonraivaukseen. Kuva: Kalle Luoto.

Kartta 2. Kaivettujen lapionpistojen sijainti. MK 1 : 5000.

Sinisellä neliöllä on merkitty koekuoppien sijainti.

Taustakartta: Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 05/2013 aineistoa.

4 Tulokset

Tässä raportissa mainittujen kiviraunioiden lisäksi Valkinhovin alueella sijaitsee useita näyttäviä puutarha ja piharakenteita, joista osa on ilmeisesti ainakin toistaiseksi jäänyt käytöstä. Tällaisia rakenteita ovat muun muassa pihapiirin kiviaidat ja pengerrykset. Inventoinnin tuloksena maastossa havaittiin myös kaski- ja/tai viljelyraunioita, jotka kertovat alueen aiemmasta maankäytöstä. Kohteista osa on melko näyttäviä ja niihin liittyy mm. ladottuja rakenteita. Kivirauniot tai ainakin osa niistä ajoittuneet nykyistä Valkinhovia varhaisempaan aikaan, todennäköisesti kuitenkin korkeintaan muutaman sadan vuoden taakse. Kohteille ehdotetaan luokitusta "muu kulttuuriympäristökohde" ja ainakin osa niistä pyrkiä säästämään kertovana osana Valkinhovin alueen aiempaa historiaa.

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy

Laatinut:

Kalle Luoto
FM, arkeologia

Tärkeimpiä lähteitä

Kähtävä-Marttinen Minna 1996: Ruokolahden kunnan arkeologinen inventointi. Ruokolahden kunta ja Kaakkois-Suomen ympäristökeskus.

Bilund, Antti 1993: Kiviröykkiötutkimuksia Ruokolahdella 1993. Tutkimusraportti. Ruokolahti Utula Tervahaudanlahti. Maasekaisen kiviröykkiön kaivaus 1993. Karjalaisen kulttuurin edistämissäätö.

Valkinhovin esite (Ruokolahden kunta, matkailutoimi): *Luonnonrauhaa ja kauneutta Valkinhovissa. Majoitusta ja mökkien vuokrausta*. Saatavilla [www osoitteesta: http://www.ruokolahti.fi/loader.aspx?id=53295d72-b951-4e63-a1aa-7ccca1fabccd](http://www.ruokolahti.fi/loader.aspx?id=53295d72-b951-4e63-a1aa-7ccca1fabccd)

Etelä-Karjalan seutukaava 4 (vahvistettu 14.3.2001), aluekuvaukset.

Digitaaliarkisto: Maanmittaushallitus > Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma) > Pitäjänkartasto > Ruokolahti (3143 11 Ia.* -/- -)

4.1 Valkinhovi [uusi kohde] luonne

Nimi:	Valkinhovi
Kunta:	Ruokolahti
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Ajoitus:	historiallinen aika
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, viljelyröykkiöt
Lukumäärä:	10
N	6816915
E	578165
Z/m.mpy	85 – 90
Koord.selite	GPS mittaus, alueen keskipiste
Etäisyystieto	Ruokolahden kirkosta 28 km luoteeseen
Peruskartta:	PK 3242 12
lisätietoa	Bilund, Antti 1993: Kiviröykkiötutkimuksia Ruokolahdella 1993. Tutkimusraportti. Ruokolahti Utula Tervahaudanlahti. Maasekaisen kiviröykkiön kaivaus 1993. Karjalaisen kulttuurin edistämissätiö. Kähtävä-Marttinen Minna 1996: Ruokolahden kunnan arkeologinen inventointi. Ruokolahden kunta ja Kaakkois-Suomen ympäristökeskus.

Havainnot 2013:

Paikalla on kiviröykkiötä, jotka erottuvat ennen muuta sijaintinsa puolesta toisistaan. Pellon pohjoispuolisessa metsässä sijaitsee todennäköisesti kymmeniä röykkiöitä, joiden lisäksi pellolla on muutamia viljelysröykkiöitä. Lisäksi pellon pohjoisreunalle on rakennettu hieman epämääräinen kiviaita sekä pellon laitaa terassoitu kivillä.

Mäntylahdentien ja Valkinhovin välisellä reilun hehtaarin kokoisella alueella sijaitsee peltoröykkiöitä ja maakivien päälle nostettuja kiviä. Rakenteet ovat syntyneet joko kaskiviljelyn tai pellonraivauksen tuloksena. Ainakin Valkinheivin pellon pohjoisreunassa sijaitsevien röykkiöiden muotoon on vaikuttanut pellonraivauksen tuloksena pellolta nostetut kivet.

Röykkiöt sijaitsevat kaava-alueen luoteisosassa muutamien metrien etäisyydellä toisistaan. Alue on pohjoiseen viettävää rinnettä, joka alempana muuttuu kosteaksi metsäksi. Ympäristöä voisi kuvata lähinnä sekametsäksi.

Silmämääräisesti tarkastellen röykkiöt ovat varsin nuoria. Todennäköisesti kyseessä ovat vanhaan, korkeintaan muutaman vuosisadan takaiseen pellonraivaukseen liittyvät raivaus- tai kaskiröykkiöt. Kohteen kannalta olisi suotavaa, että ainakin osa näyttävimmistä raunioista pellonlaidassa voitaisiin säilyttää muistona kohteen aiemmasta maankäytöstä ja viljelystä.

Kaski- tai peltoraunioita:

Kohde nro	N	E	Huomioita
1	6 816 880	578 191	Pyöreähkö noin päänkokoisista kivistä tehty raunio, max. kork. 0,5 m
2	6 816 889	578 208	Kaski tai peltoraunio, Soikeahko, halk. noin 2,5 m. Selkeä rakenne. Rakennettu mahdollisesti maakiven päälle.
3	6 816 891	578 215	noin 3 x 4 m, soikeahko. Pellon reunan suuntainen
4	6 816 898	578 233	Suurista kivistä koottu raunio, pellon laidassa. Soikeahko, kooltaan noin 3 x 4 m.
5	6 816 922	578 236	Maakiven päälle kasattu kiviröykkiö, n. 2 x 2 m.
6	6 816 970	578 105	
7	6 816 912	578 145	
8	6 816 917	578 126	
9	6 816 864	578 145	
10	6 816 912	578 145	

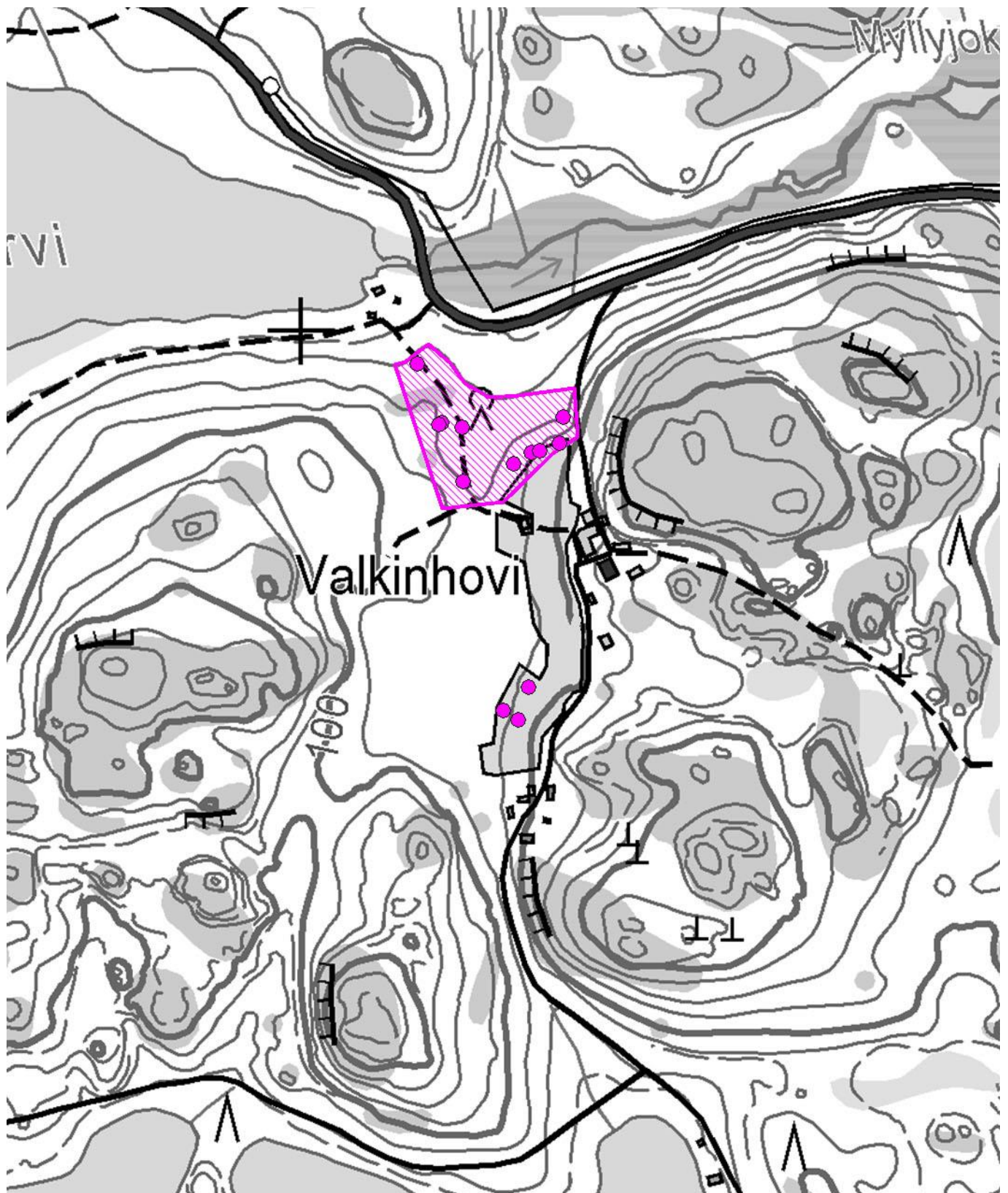
Peltoraunioita:

11	6 816 648	578 195
12	6 816 656	578 182
13	6 816 677	578 205

Kuva 3. Todennäköisesti pellonraivauksen yhteydessä syntynyt peltoraunio. Taustalla Valkinhovin päärakennus.

Kartta 3. Pelto- ja kaskiraunioiden sijainti. MK 1 : 5000.

Pisteillä on merkitty maastossa havaitut yksittäiset pelto- tai kaskirauniot. Rasteroidulla alueella on todennäköisesti useita kohteeseen liittyviä kiviraunioita.

Taustakartta: Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 05/2013 aineistoa.

Kuva 4. Kiviröykkiö 2. Ladottu kivirakenne.

Kuva 5. Röykkiö 5, kiviä on koottu maakiven päälle.